

2022_Anul AGÂRBICEANU (IV):

binefăcătorii nației! fă bine și așteaptă rău? - pe urmele lui Ioan Axente Sever!

- omul mare luminează trebuințele și poruncile vremurilor!

Binefăcătorii nației! Fă bine și așteaptă rău!

Omul mare luminează trebuințele și poruncile vremurilor!

Pentru binefăcătorii noștri cei sufletești însă noi românii nu prea știm ce e recunoștința.

Unde am fi ajuns ardelenii fără Avram Iancu, fără Axente, Balint și ceilalți tribuni dela 1848? eroul a fost evocat din nou cu căldură de urmași ...

Anul Agârbiceanu Anul tinerilor oțeliți!

2022

pe urmele lui Ion Agârbiceanu Ioan Axente Sever

2022

șagunism - tribunism

nașterea

născut ortodox!

decesul

Arhivele Naționale Sibiu

OMAGIU TRIBUNULUI IOAN AXENTE SEVER 1821-1906

OMAGIU ȘI ADMIRAȚIE.

PREFECTULUI-EROU de la 1848 AXENTE SEVER 1821-1906.

OMAGIU TRIBUNULUI IOAN AXENTE SEVER 1821-1906

FUNDAȚIA CULTURALĂ AXENTE SEVER 1936

ARIA COMUNEI AXENTE SEVER

Axente Sever primăria și bustul

Din lucrarea „Ioan Axente Sever (1821-1906)”, aflăm și cum l-a cunoscut tânărul Agârbiceanu - la 18 ani - pe Ioan Axente Sever: «Era în preajma lui 15 mai 1900. Sosea în orașul de pe Tîrnave cu scopul de a controla în ce măsură actele lui D. Moldovan se aflau în loc sigur. Dar și cu gândul la o nouă reîntîlnire cu locul afirmării sale ca brav comandant de oaste populară. Și de această dată, așa cum consemna un alt contemporan „prezența lui Axente Sever (la Blaj) era suficientă ca să se poată spune că ziua de 15 mai e sărbătorită cu demnitatea și însuflețirea cuvenite”. De la locuința lui Ioan Micu Moldovan, unde la 1900 l-a cunoscut Ion Agârbiceanu, fostu prefect se deplasa, prin piață, către Cîmpia Libertății, „resalutînd pe trecători cu o ușoară înclinare a capului”. Pe „cîmp (...) desena cu cîrja o hartă imaginară”, după care, trăgîndu-I tot mai greu piciorul, revenea în oraș». Aici regăsim și o relatare despre o mare sărbătoare în comuna natală: «Cu prilejul sărbătoririi a 110 ani de la nașterea lui Axente, în anul 1931 s-au organizat „frumoase serbări naționale”, cum nota Ioan Agârbiceanu.

În comuna natală, care de la acea dată îi poartă numele, la Blaj, Cluj, Sibiu și în alte centre, eroul a fost evocat din nou cu căldură de urmași». Comuna Axente Sever păstrează memoria revoluționarului Ioan Axente Sever și a scriitorului tribunist Ion Agârbiceanu, în localități fiind marcate trasee de vizitare. Proiectul „Pe urmele lui Ioan Axente Sever” - implementat cu fonduri europene prin

Agencia pentru Finanțarea Investițiilor Rurale și G.A.L. Podișul Mediașului -, permite vizitarea localităților Axente Sever, Agârbiciu și Șoala, locurile importante și străzile fiind marcate cu locuri de popas, săgeți indicatoare și panouri cu texte despre marii înaintași. Sunt multe urme ale marelui revoluționar: bustul din fața primăriei comunei (loc istoric preferat de toate grupurile de vizitatori, pentru fotografii), expoziția despre trecutul comunei (pe hol și în frumoasa sală de consiliu a primăriei), cimitirul comunei (lângă cele două biserici românești), casă memorială (monument istoric, casă particulară modernizată), etc. Mulți cetățeni ai comunei, au primit la naștere prenumele de „**Axente**”, o parte dintre aceștia păstrând amintirile înaintașilor și povestind cum mulți revoluționari s-au ascuns în Șoala, fugind de prigoana autorităților imperiale, după revoluția de la 1848-1849. Păstrăm relatări veridice de la Axente - Cornel Neagu (Șoala) prin care apropiații marelui revoluționar s-ar fi ascuns și în casele „șolenilor”. La Arhivele Naționale Sibiu se păstrează registrele de stare civilă din satul Axente Sever, **în registrul botezaților ortodocși fiind consemnat Ioan Axente** (născut în 1821), în dreptul căruia s-a consemnat: „**Axente Severul**”.

Tinerii cercetători istorici ar putea accepta provocarea descoperirii motivului pentru care Vasile Boariu a părăsit mealeagurile natale din Agârbiciu, alegând satul Cenade, la jumătatea sec. al XIX-lea. Un scenariu posibil - ce rămâne a fi demonstrat sau infirmat (prin documente de arhivă) - este cel deja prezentat: Vasile Boariu, tânărul pădurar din Agârbiciu aproape de o vârstă cu Axente Sever – cuprins de ideile revoluționare ale vremii - a intrat în oastea care avea să participe la toate evenimentele revoluției din 1848-1849. Odată cu dezarmarea românilor, mulți au sesizat pericolul arestărilor și răzbunării ungarilor, ascunzându-se pe văile lăturalnice din podișul Târnavelor. Pe Ioan Axente Sever îl găsim în perioada 1849 - 1851 în Cenade, pe moșia Banffy, unde avea nevoie de oameni vrednici, de încredere pentru o bună administrare a domeniului. Nu se poate înlătura supoziția prin care Vasile Boariu să fi fost unul dintre aceștia, chemați sau veniți alături de marele comandant să-l ajute și să-și construiască un drum în viață. Aici, Vasile Boariu își întemeiază familia – cu Ana Banciu - împreună având un copil, Nicolae - tatăl viitorului mare prozator -, născut în 1857. Este posibil ca Vasile să fi adoptat numele de „**Agârbiceanu**”, renunțând la numele „**Boariu**”, de teama unor posibile repercusiuni, datorită participării active la revoluția secolului!

Articolul „**Binefăcătorii nației**” scris de „păr. Ion Agârbiceanu, canonic episcopesc, Cluj” l-am regăsit în publicația „**UNIREA POPORULUI**” Blaj (jud. Târnava Mică) nr. 28, apărut la 19 iulie 1931. Reproducem articolul, pentru a exemplifica modul în care publicistul Ion Agârbiceanu sintetiza faptele istoriei și păstra memoria marilor înaintași, inclusiv a revoluționarului Axente Sever: «**Este un simțământ firesc și o poruncă în sufletul tuturor oamenilor întregi la minte și la suflet, să păstreze în inimă un simțământ de recunoștință pentru binefăcătorii lor. Rari sunt aceia cari să uite cu desăvârșire binele ce li-se face, și despre ei putem spune: că nu sunt oameni în toată firea. Nu vorbim, se’nțelege, de răsplătirea binelui cu alt bine. Lucrul acesta nu-l fac decât cei mai buni și mai nobili dintre oameni. Vorba românească spune: „Fă bine și așteaptă rău”. Dar ea nu-i adevărată decât pentru sufletele cele încâinite, cari, mulțumită lui Dumnezeu, nu sunt cele mai multe în lume. Dar iarăși e adevărat că și cei frumoși la suflet, ca să întoarcă binele îndărăpt, sunt puțini. Mulțimea cea mare, nici prea bună, nici prea rea, de obicei nu întoarce îndărăpt binele făcut, dar păstrează recunoștința în suflet și nu uită. Aceasta mai ales când e vorba de aceia cari ne ajută în cele trupești, în boală, în sărăcie, într’o mare strâmtoare. Pentru binefăcătorii noștri cei sufletești însă noi românii nu prea știm ce e recunoștința. Ba, ceva**

mai rău: Cei mai mulți nici nu-i cunoaștem pe acești binefăcători. Deși aceștia de obicei nu ajută numai pe Stan ori pe Bran, ci neamul întreg. Pe acești binefăcători cu duhul îi mai numim și bărbați mari ai neamului. Ei sunt uitați și necunoscuți de cei mai mulți, deși prin mintea, prin lucrarea, prin viața și faptele lor, au fost cei mai merițiși pentru luminarea, bunăstarea și înflorirea neamului întreg.

Binefăcătorii cei sufletești, bărbații mari ai neamului sunt oameni mai bine înzestrați de Dumnezeu, și cu minte și cu inimă, și cu putere, și cari într'o anumită clipă au simțit ce voiește, ce dorește, ce-l doare pe un popor întreg, mai bine decât toți împreună. Simțirea lor lăuntrică au știut-o spune și cu vorba, luminos, cu înflăcărare, așa că toți fiii unui popor au simțit că acel om deosebit, acel conducător, vorbește din inima lor tuturor. **Dar binefăcătorii duhovnicești ai unui neam nu s'au mulțumit să fie trîmbițe de luptă, ci și armă de apărare.** Ei s'au pus în fruntea luptei ce au vestit-o, au tras după ei popoare întregi, și le-au dus la izbândă, și adeseori și-au dat și vieța. Înaintea neamurilor, în drumul vieții, sunt multe praguri grele de trecut, pe cari oamenii de rînd le văd și nu le văd, și chiar când le văd nu cutează să le treacă. **Omul mare luminează trebuințele și poruncile vremurilor**, și el varsă curaj în sufletul popoarelor să poată trece pragurile cele grele. Fără de ei toate națiile ar fi cu mult în urma locului ce-l au azi în lume, în rîndul popoarelor. Să luăm numai câteva pilde dela noi dela români, și numai în cea din urmă sută de ani, dela 1801-1900. Până unde ar fi ajuns azi poporul românesc dacă în Țara veche nu s'ar fi ridicat Tudor Vladimirescu împotriva Grecilor, și nu ar fi coborît George Lazăr cu lumina învățaturii naționale? Unde am fi noi azi, dacă nu se jertfeau zeci de dascăli cari au propovăduit în școlile cele mai mari adevărul național? **Unde am fi ajuns ardelenii fără Avram Iancu, fără Axente, Balint și ceilalți tribuni dela 1848?»**

(va urma)

Marius HALMAGHI

Sursa online:

<https://www.tribuna.ro/stiri/cultura/2021-anul-agarbiceanu-vi-binefacatorii-natiei-fa-bine-si-asteapta-rau-pe-urmele-lui-ioan-axente-sever-omul-mare-lumineaza-trebuintele-si-poruncile-vremurilor-162794.html>

În: *Tribuna*, 06 februarie 2022